

References:

1. Boud, D., & Lee, A. (2009). *Changing practices of doctoral education*. Routledge.
2. Freiberg W. Training in Neurolanguage Coaching® [Електронний ресурс] / W. Freiberg. – Walter Freiberg, 2023. – Режим доступу: <https://walterfreiberg.com> (дата звернення: 31.03.2023).
3. Paling R. M. Enhancing language learning through Neurolanguage Coaching® [Електронний ресурс] / R. M. Paling // ICT for Language Learning Conference. – 2017. – Режим доступу: <https://conference.pixel-online.net/files/ict4ll/ed0010/FP/3986-LTT2582-FP-ICT4LL10.pdf>.
4. Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE Publications.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-35>

БАЛАНС ЕКОНОМІЧНИХ І ЕКОЛОГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ: РОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Рябоволик Т. Ф.

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри економіки, менеджменту
та комерційної діяльності,*

*Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна*

Сучасні тенденції розвитку суспільства характеризуються посиленням взаємозалежності між економічними процесами та екологічними викликами. Для територіальних громад, які є базовими суб'єктами децентралізованого управління, пошук балансу між економічними та екологічними пріоритетами стає не лише питанням стратегічного планування, а й ключовим чинником стійкого функціонування у довгостроковій перспективі.

У цьому контексті важливу роль відіграє *підготовка фахівців нової генерації*, здатних мислити системно, володіти міждисциплінарними знаннями та приймати управлінські рішення з урахуванням принципів сталого розвитку. Вони мають не лише розуміти економічні механізми розвитку громади, а й володіти компетенціями у сфері екологічної політики, природокористування, «зеленої» економіки та соціальної відповідальності.

Проблематика взаємозв'язку освіти, сталого розвитку та формування компетентностей фахівців активно досліджується у працях як

зарубіжних, так і українських науковців. Зокрема, питання інтеграції екологічного та економічного вимірів у підготовці управлінських кадрів розглядали **Ф. Беркес, К. Фолке, Е. Остром, К. Роуорт**, які наголошують на важливості розвитку системного та адаптивного мислення в умовах глобальних викликів [1–4]. В українській науковій літературі дану тему розвивають **В. Вакуленко, І. Сторонянська, О. Руденко, Н. Сментіна, Т. Васильєва**, акцентуючи на необхідності формування компетенцій у сфері стратегічного управління сталим розвитком громад [5–7].

Баланс економічних і екологічних пріоритетів ґрунтується на *концепції **сталого розвитку***, яка передбачає гармонійне поєднання трьох компонентів – економічного, екологічного та соціального. У контексті місцевого самоврядування це означає, що рішення щодо розвитку громади мають забезпечувати економічну ефективність, соціальну справедливість і екологічну безпеку одночасно.

Згідно з поліцентричним підходом Е. Остром [1], ефективне управління ресурсами можливе лише за участі багатьох центрів прийняття рішень, що передбачає активну участь громади. Це вимагає підготовки фахівців, здатних до міжсекторальної взаємодії та прийняття рішень із урахуванням багаторівневого контексту.

Поєднання трьох базових підходів – поліцентричного управління, соціо-екологічної резилієнс-парадигми та економічних рамок сталого розвитку – формує цілісну теоретико-методологічну основу для аналізу сталого розвитку територіальних громад (рис. 1).

Рис. 1. – Базові підходи аналізу сталого розвитку територіальних громад

Джерело: складено автором

Соціо-екологічна парадигма (Ф. Беркес, К. Фолке) [2; 3] підкреслює необхідність розвитку **резилієнс-компетентностей** – здатності до адаптації, інноваційного мислення та відновлення систем після криз. У системі освіти такі компетенції формуються через інтеграцію екологічної та економічної освіти, проектно-орієнтоване навчання, аналіз кейсів місцевого розвитку.

Сучасна підготовка фахівців для органів місцевого самоврядування має орієнтуватися на формування еколого-економічного світогляду. Освітні програми повинні поєднувати знання з економіки, екології, управління проектами, соціології та права. Це сприятиме підготовці спеціалістів, які можуть оцінювати наслідки управлінських рішень у довгостроковій перспективі.

Важливою складовою є освіта для сталого розвитку (Education for Sustainable Development – ESD), визначена ЮНЕСКО, яка передбачає формування компетентностей системного мислення, критичного аналізу, ціннісного ставлення до довкілля та здатності працювати у міждисциплінарних командах. Для територіальних громад це означає, що фахівці мають бути здатними розробляти стратегії розвитку, у яких економічні цілі узгоджуються з екологічними стандартами та соціальними потребами.

Окрему увагу варто приділити впровадженню практико-орієнтованих підходів у навчальний процес: симуляцій управлінських процесів, розробки локальних екологічно орієнтованих проєктів, стажувань у громадах, що впроваджують стратегії сталого розвитку. Такі інструменти дозволяють здобувачам розуміти реальні виклики балансування економічних та екологічних інтересів на місцевому рівні.

Виходячи з вищезазначеного можемо констатувати той факт, що:

- баланс економічних і екологічних пріоритетів є концептуальною основою сталого розвитку територіальних громад і має бути інтегрований у систему підготовки сучасних управлінських кадрів;

- формування фахівців, здатних забезпечувати цей баланс, потребує міждисциплінарної освіти, яка поєднує знання з економіки, екології, управління, комунікації та права;

- освітні інституції мають виступати активними учасниками процесу сталого розвитку громад, створюючи платформи для взаємодії з місцевою владою, бізнесом і громадським сектором;

- впровадження моделей «зеленої» економіки та освітніх програм ESD сприяє підвищенню якості людського капіталу, що є ключовим чинником конкурентоспроможності громад у майбутньому.

Література:

1. Ostrom E. Polycentric systems for coping with collective action and global environmental change. *Global Environmental Change*. 2010. Vol. 20, No. 4. P. 550–557.

2. Berkes F., Colding J., Folke C. *Navigating Social–Ecological Systems: Building Resilience for Complexity and Change*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 393 p.

3. Folke C. Resilience (Republished). *Ecology and Society*. 2016. Vol. 21, No. 4. P. 44.

4. Raworth K. *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. White River Junction, VT: Chelsea Green Publishing, 2017. 372 p.

5. Вакуленко В. М. *Сталий розвиток територіальних громад у контексті децентралізації влади в Україні*. Київ: Національна академія державного управління при Президентові України, 2020. 220 с.

6. Сторонянська І. З., Сментіна Н. В. *Інституційне забезпечення сталого розвитку територіальних громад*. Львів: Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2021. 184 с.

7. Васильєва Т. А., Руденко О. В. *Фінансові механізми сталого розвитку місцевих громад*. Суми: Сумський державний університет, 2022. 156 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-546-7-36>

ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕЖИМНО-СЕКРЕТНИХ ОРГАНІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ВИМІР

Салафетник К. І.

*здобувачка першого(бакалаврського) рівня вищої освіти,
Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Гоц О.В.

*Національна академія Служби безпеки України
м. Київ, Україна*

Сучасні виклики, пов'язані з повномасштабною збройною агресією Російської Федерації проти України, зумовили необхідність зміцнення національної системи безпеки, у тому числі вдосконалення діяльності режимно-секретних органів (РСО). Ці структури виконують ключову функцію в забезпеченні державної політики у сфері охорони державної таємниці, обмеження доступу до секретної інформації, підтриманні належного рівня захисту даних, що мають важливе значення для обороноздатності держави [1].